

Mitybos koregavimo aspektai: ES lygmuo

Kauno Europe Direct informacijos centro
vadovė Diana Lukoševičiūtė-Burneikienė

Remiamasi:

**“The strategy for Europe on Nutrition,
Overweight and Obesity related health
issues”**

įgyvendinimo vertinimu, 2013 balandžio 29 d.

52 % europiečių turi nutukimo problemų. Priežastys :

- Besaikis maisto vartojimas
- Mažas fizinis aktyvumas
- Genetiniai veiksniai, ligos ir t.t.

Lietuviai yra tarp mažiausiai sveika gyvensena
besirūpinančių europiečių

ES taikomos priemonės:

- Informacinės ir švietimo priemonės
- Priemonės, užtikrinčios vartotojų sveiko maisto pasirinkimą – palaikant sveiko maisto prieinamumą (taip pat ir kainos atžvilgiu):
 1. Didinti sveiko maisto prieinamumą specifinėse aplinkose (pvz. mokyklose)
 2. Apribojant nesveiko maisto prieinamumą
 3. Fiskalinės priemonės: “fat taxes” augimo tendencija

400 gr vaisių ir daržovių/per dieną – PSO rekomendacijos

Daržovių suvartojimas - Latvijoje (88 g/d.) –
Italija (235 gr/d.)

Vaisių –Airija (91 gr/d.) - Ispanija (192 gr/d.)

Airiai valgo mažai vaisių, bet daug daržovių
(95 proc. - kasdien), belgai – 85 %. Tuo
tarpu – estai, vokiečiai, maltiečiai – 50 %.

Lietuviai ~260 gr/d

Europos Sąjungos vaisių programa pradinėse mokyklose/darželiuose

- Paskelbta 2008 m.
- Kasmetinis 90 mln EUR biudžetas (padengiama 50 arba 75 % išlaidų – likusias išlaidas nacionalinė valstybė turi kompensuoti pati)
- 2010/2011 m. 24 šalyse buvo išdalinta 43 000 tonų (ekvivalentas 290 000 porcijų) daugiau nei 8 mln. moksleivių
- Jungtinė Karalystė nedalyvauja – turi savo nacionalinę programą, t.p. Suomija ir Švedija

Vaisių/daržovių programa Lietuvoje

- Administruoja VĮ Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos reguliavimo agentūra
- Kasdien – 1 vaisius (kriaušė, obuolys, citrusinis vaisius, morka, bananas)
- 2/3 produktų privalo būti Lietuvos gamintojų
- 2010 m. dalyvavo 171 mokykla (išdalinta 40 tonų) – 2012 m. 1363 mokylos (išdalinta 2477 tonų)

ES pieno programa mokyklose/darželiuose

- Veikia jau 3 dešimtmečius. Lietuvoje nuo 2004 m.
- Dalyvauja 26 šalys (išskyrus Graikiją)
- 17 mln moksleivių – 3 mln tonų pieno ar pieno produktų (2010/2011 m.), ES indėlis – 65 mln. EUR
- Pieno suvartojimas 1 gyventojui Lietuvoje vos 25 litrai. Lenkijoje ir Estijoje ~ 60 litrų, o Suomijoje net 140 litrų 1 žmogui per metus

Lietuvos duomenys

Metai	Vaikų sk
2004	7000
2005	34000
2006	40000
2007	47320
2008	50664
2009	51700
2010	88420
2011	136269
2012	201372
2013	211081

Paramoje „Pienas vaikams“ dalyvauja:

- 930 mokyklų,
- 586 darželiai
- 16 vaikų globos namų

Daugiausiai – geriamas pienas ir jogurtas

Aktyviausiai dalyvauja Lazdijų rajono, Neringos, Panevėžio rajono ir miesto, Anykščių rajono, Ignalinos rajono, Alytaus miesto, Biržų rajono, Šiaulių miesto, Mažeikių rajono, Telšių rajono savivaldybės

Kaune – **56** mokyklos (iš 89), **85** darželiai (iš 88 esamų) – iš viso: 24 201 vaikas (2013 m. rugsėjis)

ES maisto programa skurstantiems (MIATLNA)

- Veikia nuo 1987 m. (Lietuvoje - nuo 2006 m.)
- Europoje - 40 mln. gyventojų gyvena skurde, 3 kartus daugiau – gresia skurdas
- 2010 m. 8,7 % ES gyventojų neišgalėjo kas antrą dieną valgyti mėsos, vištienos ar žuvies
- Per metus paskirstoma maždaug 500 000 tonų maisto (per NVO; Lietuvoje - „Caritas“, Raudonojo kryžiaus draugija ir „Maisto bankas“). 1 žmogui per metus tenka per 40 kg maisto produktų, sutaupoma apie 50 Lt/mėn
- 2013 m.pabaigoje programa bus nutraukta -ją pakeis siūlomas Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondas.

Rinkodaros, informacijos ir žiniasklaidos tyrimų kompanijos „Nielsen“, veikianti daugiau nei 100-e pasaulio šalių, tyrimo **Lietuvoje** duomenimis:

- 1/3 paramos gavėjų ją laikė vidutiniška, o priekabiausi buvo vyriškos lyties ir vyresnio amžiaus žmonės
- daugiau nei pusė teigė, kad dauguma paramą gauna be reikalo, 14 % paramos gavėjų teigė galintys išsiversti ir be jos
- 18 % paramą laikė nereikšminga, per maža

ES druskos mažinimo programa nuo 2008 m.

- Pagrindas - savanoriškos nacionalinės iniciatyvos (mažai veiksmų iš ES pusės)
-
- 16 % sumažinti druskos suvartojimą (taip pat maitinimosi įstaigose)
- 18 šalių pasirašė susitarimus su maisto gamybos įmonėmis (žymesnių rezultatų pasiekė tik JK: Mars, Nestle kompanijos)

Lietuvos gyventojai suvartoja beveik 9 gr/per dieną,
(rekomenduojama norma - 5 gr)

“Fat-taxes”

- Danija – pirmoji šalis pasaulyje, 2011 m. apmokestinusi riebesnius nei 2,3% produktus 2.35 EUR/kg (deja, šie mokesčiai buvo panaikinti po metų)
- Vengrija tais pačiais metais įvedė “traškučių” mokesčius, apmokestindama ypač sūrų, saldų ar daug kofeino turintį maistą
- Suomija atstatė sumažintus maitus saldumynams ir saldiems gėrimams
- Prancūzija padidino maitus saldiems gėrimams

Šaltiniai:

- http://ec.europa.eu/health/nutrition_physical_activity/docs/pheiac_nutrition_strategy_evaluation_case_study_en.pdf
- <http://www.europarl.europa.eu/news/lt/headlines/content/20130121STO05422/html/EP-nari%C5%B3-akiratyje-%E2%80%93-pagalba-skurstantiems>
- <http://www.ekonomika.lt/m/naujiena/skurdo-grimasos-lietuvoje-siulo-nutraukti-parama-maistu-31800.html>
- <http://www.valstietis.lt/Pradzia/Naujienos/Lietuvoje/Europa-skurstanciuju-delnus-grezia-i-tautos-isrinktuosius>
- <http://www.litfood.lt/Lists/Publications/AllItems.aspx?RootFolder=http%3a%2f%2fwww%2elitfood%2elt%2fLists%2fPublications%2fVaisiai%20mokykloms&FolderCTID=0x012000EF8B28BBC9FD604F9F45357A684ABF67>
- http://www.technologijos.lt/n/mokslas/zmogus_ir_medicina/S-28986/straipsnis?name=S-28986&l=2&p=1